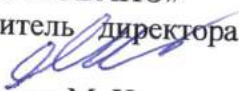

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки Республики Дагестан
Администрация МР «Магарамкентский район»
МКОУ «Бут-Казмалярская СОШ»

<p>«РАССМОТРЕНО» Руководитель МО начальных классов Исмаилов А.К. Протокол № 01 От «24»08 2023г.</p>	<p>«СОГЛАСОВАНО» Заместитель директора Мамедяров М. И.</p>	<p>«УТВЕРЖДЕНО» Директор школы Абдуллаев Г. С. Приказ № 55 От «28» 08 2023г.</p>
---	--	---

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧЕСКОЕ

ПЛАНИРОВАНИЕ

ПО ЛЕЗГИНСКОМУ ЯЗЫКУ(ЯЗ)

НА 2 КЛАСС

2023-2024 уч.г

Гъавурда твадай чар

ФГОС-дин 2 - несилдин программади вичин вилик школадин кІвалах обществодин шартІарихъ ва игътияжрихъ галаз къадайвал еридин жигъетдай цІийи дережадиз хкажунин мурад эцигнава. Сифтегъан школа ана гудай вири чирвилерин мягкем дибдиз элкъуьн, ада гъар са кІелзавай аялдиз школадин юкъван звенода къвезвай тарсар агалкъунралди чирдай мумкинвал таъминарунин мураддалди кІелунин, кхьинин, ачух чІалан, зегъметдин вердишвилерин бинейр кутун лазим я.

И пособиди ФГОС-дин 2 - несилдин программади вири истемишунриз жаваб гузва. Ана ганвай тарсарин чешнедин планра цІийи тарсунин мана гьикІ ачухардатІа ва тарсуна гъялна кІанзавай месэлаяр гьикІ аялрин вилик эцигдатІа, ганва. Тарс гъевеслуди авун патал план-конспектрик къугъунин, ял ягъунин, тарсунин месэла эцигунин, ТСО ишлемишунин, гуьгъуьл ачухарунин декъьикъаяр кутунва.

Гуьгъуьл ачухарунин декъьикъа аялриз тарсуна цІийи тарс гунин вилик, аялар галат тахъун патал ва я тарсунин эхирда абурун фикир чирун патал тухун герек къведа. А вахтунда аялри шикилар чІугвада ва я гъазуран шикилар ишлемишда. Тарсарин план-конспектар аялрин вири фикир тарсунал желбдай къайдада, абурун гуьгъуьл ачухдай къайдада кхьенва. Гъар жуьре методикадин материалрин куьмекдалди муаллимди аялриз кІватІалра кІвалах ийиз чирда, яратмишунар гегъеншарда ва коллективда дуствал мадни гужлу ийида. Гъар аялдивай куьмек галачиз къилди вичи тарс чириз хъун ФГОС-дин 2 лагъай несилдин важиблу месэлайрикай сад я. ЦІийи тарс сифте мягкемарайдалай къулухъ къилди ктабдихъ кІвалах тухуни аялрин чирвилер къалурда.

Машгъулардай дидактикадин материалри аялрин чирвилер артухарда. Пособида кхьенвай къугъунри, мискІалри, мисалри, кроссвордри, схемайри, ребусри, фад лугъунри тарс аялрин фикирдайни гзаф важиблу ийида.

Пособида тарс тухунин, диктантрин, чІал гегъеншарунин къайдаяр ганва. ГъалатІрин винел кІвалах тухун патал тарсар тунва. Абур муаллимди, гъалатІар авунвай правилаьриз фикир гана, туькІуьрда.

Пособидин материалар 2 - классда гузвай грамматика, программа фикирда къуна туькІуьрнава. Идалай гъейри, грамматикадай, дуьз кхьинрай, чІал гегъеншарунай ганвай тапшуругъар и классда кІелзавай темайрин арада алакъа хвена, регъят тапшуругърилай

четинбурал яваш-яваш элячІунин истемишун фикирда кьуна гузва. Тарсуна цІийиз гузвай материалдилай гьейри, карточкайра алатайбур тикрарунин ва кьвезмай темадиз гьазур хьуниз талукьарнавай тапшуругьрини еке чка кьазва. Гьар темадай регьят- четинвиллиз килигна пуд жуьредин карточкаяр туькІуьрдай мумкинвал ава.

И карди муаллимдивай гьар са аялдин кІелунин алакьунар фикирда кьун истемишзава: хьсан кІелзавай аял, муькуь зайиф аял агакьдалди акьваз тавун патал, кІелуниз адан гьевес хкажун патал, адаз четин тапшуругь, зайифдаз лап регьятдиз таммариз жедай тапшуругь гун лазим я. КІвализ кІвалах гудайлани и кар фикирда кьун чарасуз я. Пособидин материалар муаллимдивай цІйи тарс гудайла, алатай тарс хабар кьадайла, гайи тарсунай кьачунвай чирвилер мягкемардайла, алатай тарсар тикрардайла, кІвализ кІвалах яз, яни тарсунин гьи макьамда хьайитІани ишлемишиз жеда. Пособие лезги школайриз сифте туькІуьрнавайди хьуниз килигна, адак бязи кимивилер кумукьун мумкин я. ГьакІ хьайила, ктабдин ери гележегда мадни хьсанарун патал ийидай вири теклифар чухсагьул лугьуналди кьабулда.

2 - КЛАССДА ЛЕЗГИ ЧІАЛАН ДИБАР ЧИРУН

Учебный пособие туькІуьр хьуникай

2 – класс патал лезги чІалан учебный пособие 1 – 4 классар патал лезги чІалан ва литературадай кІелунин чешнелу программаяр 2 - несилдин Гьукуматдин федеральный образовательный стандартрин бинедаллаз туькІуьрнава.

Учебный планда и классда лезги чІалаз гьафтеда 5 сят вахт чара авунва. Програмада а сятер икІ пайнава: грамматика, дуьз кхьин ва чІал гегьеншарун – 2 сят, литературадай кІелун – 3 сят. Учебный пособиеар гьам грамматикадин, гьам кІелунин материал 2013-йисалай кьилди-кьилди яз ганва. ЧІал гегьеншарунин кІвалах вири тарсара датІана тухуда. Гьаниз килигна чІал гегьеншаруниз талукь материал вири тарсарик ква.

2 – класс патал лезги чІалан учебный пособида материал вири тарсариз пайнава. Винидихь кьалурнавай сятериз талукь материал учебный пособида гудайла, ам тарсариз паюн и кьайдада кьиле тухванва. Лезги чІалаз ганвай вири 170 сят сифте кьве патал пайнава: винидихь лагьайвал 68 сят (гьафтеда 2 сят) грамматикадиз, 102 сят (гьафтеда 3

Фонетика, грамматика, дуъз кхьин ва ч1ал гегьеншарун.

Сесер ва гьарфар . Тикрарун: ачух ва ачух тушир сесер ва абурун арада гафават. Къуша сесер къвезвай гафар. Туьк1уьр хьанвай (составной) гьарфар. Ачух ва ачух тушир сесерни гьарфар: э, й, е, я, ю; о, ё, ы, ь, ь гьарфар ишлемишун. Гужлу ва зайиф сесер. Лабиал сесер, абур сивяй дуъз акъудун.

Слог. Гафар слогриз пай хьун. Гаф слогралди са ц1арц1яй муькуь ц1арц1из акъудун. Лабиал сесер квай гафар са ц1арц1яй муькуь ц1арц1из акъудун.

Алфавит. Алфавит чир хьун. Гафар алфавитдин къайдада эцигиз алакьун.

Ударение. Ударение алай ва алачир слогар тайинариз алакьун.

Гаф. . Зат1ар къалурдай ва вуж? вуч? вужяр? вучар? суалриз жаваб гудай; зат1ари ийизвай крар къалурдай ва вуч ийизва? вуч авуна? вуч ийида? вуч жезва? вуч хьана? вуч жеда? суалриз жаваб гудай; зат1арин лишанар къалурдай ва гьихьтин? гьи? суалриз жаваб гудай гафар. Гафарал суалар эцигиз алакьун.

Инсанрин т1вараринни фамилийрин кьиле ч1ехи гьарф. ¹

Гьайъанриз ганвай лак1абрин, шсгьерринни хуьрерин, вац1арин т1варарин кьиле ч1ехи гьарф.

Учебникда ганвай словардикай менфят къачун.

Предложение . Суалдиз тамам предложенийралди жаваб гун.

Предложенида никай ва я квекай раханват1а, тайинарун.

Предложенида никай ва я квекай раханват1а къалурзавай гафар чара авун. Предложение туьк1уьриз алакьун. Предложенида гафарин арада алакьа (суалар эцигиз) тайинарун (хуралай).

Предложенидин эхирда точка, суалдин ва эвер гунин лишанар эцигун. Преложендин кьиле ч1ехи гьарф.

Алакьалу ч1ал (йисан къене)¹. Яшайишда ч1алан метлеб.

Кхьинрин ва сивин рахунрин винел гуьзетунар.

Текст. Текстинай даях гафар жагьурун. Кьилдин предложенияр ва текст гекьигун.

Текстинин тема тайинарун. Текстинин паяр чара авун. Текстиниз ва алан паяриз кьилер гун.

Изложенидикай малумат. Муаллимдин регьбервилик кваз, суалрин куьмекдалди изложение кхьин. *.

Суалрин куьмекдалди сюжет авай шикилтрай предложенияр туьк1уьрун ва кхьин.

Зегьметдикай, къугьунрикай, к1елунрикай вирида санал гьикая (сочинение) туьк1уьрун.

Эдеблу рахунар. Танишвал гудайла, ишлемишдай гафар ва ибараяр.

Разивал къалурдай гафар.

Михьи кхьинар

Гъвеч1и гъарфар къилди-къилди ва чеб-чпихъ галк1урна кхьин; 1) н, ш, г, и, п], т, т1, й, и, р, у; 2) л, ч, ц, ц|, щ, ь, гь, уь, ы; 3) а, о, ф, д, б, я; 4) с, с, ё, ч, ч1, ь, гь, в; 5) э, х, хь, хь, ж, з, к, к1, къ, къ.

Ч1ехи гъарфар кхьин: 1) И, Ш, Ц, Щ, Ч, Л, М, А; 2) О, С, З, Х, Е, Э, Я; 3) Ж, У, Н, К, Ю, Р, В, Ф; 4) Г, П, Т, Д, Б; 5) Уь, Хь, Хь, К1, Т1, Кь, Кь, Гь, Гь, Ш.

Гъил алуд тавуна кхьинрин еришар яваш-яваш Йигинаруи.

АЯЛРИН ЧИРВИЛЕРНИ АЛАКЪУНАР

II класс куьтягъзавай аялриз чир хьун лазим я: алфавит, гъарфарин т1варар, ачух ва ачух тушир сесерин лишайнар, гафунин къат1 са ц1арц1ай маса ц1арц1из акъудунин къайдаяр.

Аялрилай алакъун лазим я:

- гафар, предложенияр, 30-40 гаф авай текстер, гъарфар ахъай тийиз, артуханбур кухтан тийиз, михьи хат1аралди дуьз кхьиз;
- гафар слогриз пайиз, ударение къезвай слог тайинариз, гафунин къат1 са ц1арц1ай муькуь ц1арц1из слогралди акъудиз;

-инсанрин т1варар, фамилияр, шегъеррини хуьрерин, вац1арин т1варар, гъайванрин лак1абар ч1ехи гъарфунилай кхьиз;

- къуша гъарфар къведай, лабиал сесер квай, туьк1уьр хъанвай гъарфар квай гафар дуьз кхьиз;

- е, ю, я, й, ь, ь гъарфар квай гафар дуьз к1елиз ва кхьиз;

-- фонетикадин разбор къиле тухуз: гафар слогриз пайиз, ударение алай слог чара ийиз, гафуна сесеринни гъарфарин галай-галайвал, слогрин, сесерин ва гъарфарин къадарар тайинариз;

- гафарал суалар дуьз эцигиз ва абурун куьмекдалди зат1ар, зат1арин лишанар ва крар къалурдай гафар тайинариз;

- *вуж? вужар?* суалдиз жаваб гудай гафар *вуч? вучар?* суалдиз жаваб гудайбурувай чара ийиз;

- предложенида гафарин арада алакъаяр тайинариз, предложенида къилин членар (подлежащее ва сказуемое) чара ийиз;

- предпоженидин къиле ч1ехи гъарф ишлемишиз, эхирда точка, суалдин ишара, эвер гунин ишара эцигиз;

- суалрин куьмекдалди 40-50 гаф авай текстерай изложеиияр кхьиз, гайин темадай 2-3 предложение туьк1уьриз ва кхьиз

ч1ал гегъеншарунин к1валах лезги ч1алан вири материал к1елунихъ галаз алакъалу яз йисан къене тухуда

месэлаяр гялун патал, чІалан такьатар яз, диалогдикай ва монологдикай активдаказ менфят къачуз алакьун.

11. Саналди тир кІвалахдин умуми мурад ва ам кьилиз акьудунин рекьер тайинарун; везифаяр ва ролар паюнин патахъай меслятдал къвез, сада садал гуьзчивал ийиз, жува жув тухузвай тегьердиз дуьзгуьн кьимет гуз алакьун.

12. Терефрин мукьвавилин гьиссер ва санал кІвалахунин интересар фикирда къуна, чуьруькар дуьздаказ арадай акьудиз гьазур яз хьун.

13. Объектрин ва я тайин гьерекатрин арада авай важиблу алакьаяр ва рафтарвилер къалурзавай, предметрин арада авай асул метлебар чирун.

ПРЕДМЕТДИН НЕТИЖАЯР

1. Дагьустандин чІаларин ва культурадин майдан сад ва жуьреба-жуьре тирдан патахъай, миллетдин вичин хуси къанажагьдин бине яз чІалан патахъай сифтегьан фикирар арадал гьун.

2. КІелзавайбуру чІал мили культурадин девлет, инсанри чпин арада алакьа хуьнин, сад-садан гьавурда гьатунин асул такьат тирди гьиссун, лезги чІал, жуьреба-жуьре миллетрин векилри чпин арада алакьа хуьнин чІал яз лезги чІалахъ авай метлеб аннамишун.

3. Лезги чІалан курсуниз талукь кьилин манаяр (фонетикадин, лексикадин, грамматикадин) - чІалан асул уьлчмеяр тир ва чІехи алакьаяр ва везифаяр лишанламишзавай манаяр (понятияр) сифте яз чирун.

4. Гаф - им чІала вичихъ къве тереф авай уьлчме тирдан, гафунин манадинни ада ван ийизвай тегьердин арада алакьа авайдан гьавурда хьун. ЧІалан заместительный (лишан яз хуьнин) везифа практикадин рекьай карда аннамишун.

5. Лезги ва урус чІаларин нормайриз (орфоэпиядин, лексикадин, грамматикадин) ва рахунин эдебдин къайдайриз талукь сифтегьан чирвилер къачун. Рахунин алакьа хуьнин мурадрай, везифайрай, такьатрай ва шартІарай кьил акьудун, алакьа хуьнин везифаяр агалкъунралди тамамарун патал чІалан кутугай такьатар хьагьиз алакьун.

6. Инсандин умуми культурадин ва ада ватандаш яз кьунвай рекьин лишан яз, дуьз рахунив ва дуьздаказ кхьинив рикIивай эгечIунин гьалар арадал гъун.

7. ЧIалан уьлчмейрихъ галаз чирвилер гунин гьерекатар кьиле тухуз вердишарун ва кьачунвай чирвилер тайин агьвалатрай кьил акъудунин, практикадин ва алакьа хуьниз талукь (коммуникативный) месэлаяр гьялун патал менят кьачуз алакьун.

ГУЪЗЛЕМИШЗАВАЙ ПРЕДМЕТДИН НЕТИЖАЯР

Аялрин чирвилерин алакьунар

Йисан эхирда II класс кутьягъзавай аялриз хьун лазим я: алфавит, гьарфарин тIварар, ачух ва ачух тушир сесерин лишанар, гафунин кьатI са цIарцIяй маса цIарцIиз акъудунин кьайдаяр.

Аялрилай алакьун лазим я:

- гафар, предложенияр, 30-40 гаф авай текстер, гьарфар ахъай тийиз, артуханбур кухтан тийиз, михьи хатIаралди дуьз кхьиз;
- гафар слогриз пайиз, кьезвай слог тайинариз. Гафунин кьатI са цIарцIяй маса цIарцIиз слогралди акъудиз;
- инсанрин тIварар, фамилияр, шегьерринни хуььрерин, вацIарин тIварар, гьайванрин лакIабар чIехи гьарфунилай кхьиз;
- кьуша гьарфар кьведай, лабиал сесер квай, тукIуьр хьанвай гьарфар квай гафар дуьз кхьиз;
- **е, ю, я, й, ь, ь** гьарфар квай гафар дуьз кIелиз ва кхьиз;
- фонетикадин разбор кьиле тухуз: гафар слогриз пайиз, ударение алай слог чара ийиз, гафуна сесеринни гьарфарин галай-галайвал, слогрин, сесерин ва крар кьалурдай гафар тайинариз;
- гафарал суалар дуьз эцигиз ва абурун кумекдалди затIар, затIарин лишанар ва крар кьалурдай гафар тайинариз;
- **вуж? вужар?** суалдиз жаваб гудай гафар вуч? вучар? суалдиз жаваб гудайбурувай чара ийиз;

Гъайванриз ганвай лаклабрин, шегъерринни хуърерин тварарин кыле члехи гъарф.

Существительныйр къадарриз дегиш хьун (танишвал). Гзафвилин къадардин эхирар **-ар, ер, -яр** (практикадин рекъяй).

Прилагательное (танишвал).

Прилагательныйрин мана-метлеб ва абуруз (*гъихьтин? гъи?*) къведай суалар. Прилагательныйр существительныйрихъ алакъада хьун. Прилагательныйрин теквилин ва гзафвилин къадар. Прилагательныйдин мукъва ва акси гафар (практикадин рекъяй гуьзетун).

Глагол (танишвал).

Глаголдин мана-метлеб ва адаз къведай (*вуч ийизва? вуч авуна? вуч ийида? вуч жезва? вуч хъана? вуч жеда?*) суалар. Глаголар члала ишлемишун. Глаголдин вахтар (практикадин рекъяй гуьзетун). Глаголдин мукъва ва акси гафар.

ТварцӀэвезар (4 сят).

ТварцӀэвезрин мана-метлеб ва адан суалар. ТварцӀэвезар члала ишлемишун. Ксарин тварцӀэвезар (практикадин рекъяй гуьзетун).

Тикрарун.

Текст ва алакъалу члал¹.

Рахунар. Инсанрин яшайишда рахунрин метлеб.

Текст. Текст паяриз паюн ва абуруз кылер гун. Сюжет авай текстинин план туклуьрун (муаллимдин куьмек галаз). Текстинин паярин ва я предложенийрин арада тварцӀэвезрин, союзрин, **ахпа, са сеферда, садлагъана, килигайтӀа** ва ихьтин маса гафарин куьмекдалди алакъаяр тайинарун.

Текстинин кылин фикир тайинарун. Текст туклуьр хьунин схема: **сифте кьил, кылин пай, эхир.**

Гъазур ва я вирида санал туклуьрнавай пландай гъикаядин текстинин изложение. Вилик амаз гъазур акуна, шикилрай ва я аялриз мукъва темадай (къугъунрикай, кӀвалахрикай ва мсб.) сочинение (хуралай ва кхъена). Кхьинрин кӀвалахрин шикил члугун ва я жуван фикил лугъун 2-3 предложение кутун. Кагъаз кхьин.

Рахунар хъсанарун, хуралай ва кхъена тебрик ийиз чир хьун.

Эдеблу рахунар. ТӀалабун, тавакью къалурдай гафар ишлемишун.

МИХЬИ КХЬИНАР

ГъвечӀи гъарфар кьилди-кьилди ва чеб-чпихъ галкӀурна кхьин; 1) н, ш, г, п, пӀ, т, тӀ, й, н, р, у; 2) л, м, н, цӀ, ш, ь, гь, уь, ы; 3) а, о, ф, д, б, я; 4) э, х, хь, ж, з, к, кӀ, къ, къ.

Члехи гъарфар кхьин: 1) И, Ш, Ц, Щ, Ч, Л, М, А; 2) О, С, Э, Х, Е, Э, Я; 3) Ж, У, Н, К, Ю, Р, В, Ф; 4) Г, П, Т, Д, Б; 5) УЬ, ХЬ, ХЬ, КӀ, ТӀ, КЬ, КЬ, ГЬ, ГЬ, Ш.

Гъилалуд тавуна кхьинрин еришар яваш-яваш йигинарун.

- предложенида гафарин арада алакъяяр тайинариз, предложенида кылин членар (подлежащее ва сказуемое) чара ийиз;

- предложенидин кыле члехи гъарф ишлемишиз, эхирда точка, суалдин ишара, эвер гунин ишара эцигиз;

- суалрин куьмекдалди 40-50 гаф авай текстерай изложенияр кхъиз, тайин темадай 2-3 предложение туькIуьриз ва кхъиз.

КАЛЕНДАРДИНИ-ТЕМАДИКАДИН ПЛАНИРОВАНИЕ

II КЛАСС

(68 сят. Гъафтеда 2 сят)

Тематикадин планирование	Аялдин кIвалахдин характеристика
Тикрарун	
<p>I – классда чирай материал тикрарун. <i>Чал гегъеншарун. «Гатун каникулар»</i> темадай гыкая туькIуьрун.</p>	<p>Алатай классда аялри чирай вири материал тикрарун. Муаллимдин куьмекдалди ганвай темадай гыкая туькIуьрун.</p>
Сесер ва гъарфар	
<p>Сесер ва гъарфар. Ачух ва ачух тушир сесер ва абурун арада тафават. Ачух ва ачух тушир сесер гъарфаралди кьалурун.</p>	<p>Сесер ва гъарфар кьатIуниз хьун. Ачух ва ачух тушир сесерин арада авай тафават (сесер ван жеда, гъарфар кхьида) чир хьун. Ачух ва ачух тушир сесер чеб-чпивай чара</p>

Къуша сесер къвезвай гафар.

ТуькӀуьр хъанвай (составной) **гь, гь, къ, къ, хь, хь, уь, тӀ, цӀ, пӀ, чӀ, кӀ** гьарфар ишлемишун.

Ачух ва ачух тушир сесерни гьарфар: **э, й, е, я, ю; о, ё, ы, ь, ь** ишлемишун.

Гужлу ва зайиф сесер.

Лабиа́л сесер **гъв, кӀв, хв, кв, св, гв, тв, тӀв, хв, къв, цв, къв, хъв**, абур сивяй дуьз акъудун.

Чал гегьенишарун. Класди санал шикилдай гьикая туькӀуьрун.

Ахтармишунин диктант.

Слог. Гафар слогриз пай хьун.

Гаф слогралди са цӀарцӀяй муькуь цӀарцӀиз акъудун. Лабиа́л сесер квай гафар са цӀарцӀяй муькуь цӀарцӀиз акъудун.

Алфавит. Алфавит чир хьун. Гафар алфавитдин къайдада эцигиз алакьун.

Словардихъ галаз кӀвалахдайла алфавит ишлемишун.

Ударение. Ударение алай ва алачир слогар тайинариз алакьун.

Словардихъ галаз кӀвалах.

Чал гегьенишарун. Текстинихъ галаз кӀвалах.

авун ва гьарфаралди абур **къалурун**.

Къуша гьарфар къведай гафар **дуьз лугьун ва кхьин**.

ТуькӀуьр хъанвай (составной) гьарфар квай гафар **дуьз кхьин**.

е, ю, я, й, ь, ь гьарфар квай гафар **дуьз кхьин**.

Гужлу ва зайиф сесер **чир хьун**.

Лабиа́л сесер **гъв, кӀв, хв, кв, св, гв, тв, тӀв, хв, къв, цв, къв, хъв** квай гафар **дуьз лугьун ва кхьин**.

Муаллимдин куьмек галаз класди санал даях гафар ишлемишиз гьикая **туькӀуьрун**.
Къачур чирвилер **ахтармишун ва къимет гун**.

Гафар слогриз **паюн**. Гафуна слогрин къадар **тайинарун**. Гафунин къатӀ са цӀарцӀяй муькуь цӀарцӀиз слогралди **акъудун**. Лабиа́л сесер квай гафар са цӀарцӀяй муькуь цӀарцӀиз **дуьз акъудун**.

Алфавит гьина ва вуч патал герек ятӀа, **гъавурда тун**. Гьарфар дуьз **лугьун** ва абур алфавитдин къайдада **лугьун**. Ганвай гафар алфавитдин къайдада **эцигун**.

Словардихъ галаз кӀвалахдайла

- предложенида гафарин арада алакъяар тайнариз, предложенида кылин членар (подлежащее ва сказуемое) чара ийиз;

- предложенидин кыле члехи гъарф ишлемишиз, эхирда точка, суалдин ишара, эвер гунин ишара эцигиз;

- суалрин куьмекдалди 40-50 гаф авай текстерай изложенияр кхъиз, тайин темадай 2-3 предложение туькIуьриз ва кхъиз.

КАЛЕНДАРДИННИ-ТЕМАДИКАДИН ПЛАНИРОВАНИЕ

II КЛАСС

(68 сят. Гъафтеда 2 сят)

Тематикадин планирование	Аялдин кIвалахдин характеристика
Тикрарун	
<p>I – классда чирай материал тикрарун. <i>ЧIал гегъеншарун.</i> «Гатун кашкулар» темадай гыкая туькIуьрун.</p>	<p>Алатай классда аялри чирай вири материал тикрарун. Муаллимдин куьмекдалди ганвай темадай гыкая туькIуьрун.</p>
Сесер ва гъарфар	
<p>Сесер ва гъарфар. Ачух ва ачух тушир сесер ва абурун арада тафават. Ачух ва ачух тушир сесер гъарфаралди кьалурун.</p>	<p>Сесер ва гъарфар кьатIуниз хьун. Ачух ва ачух тушир сесерин арада авай тафават (сесер ван жада, гъарфар кхьида) чир хьун. Ачух ва ачух тушир сесер чеб-чпивай чара</p>

<p>Текстина ганвай суалриз жавабар гун. Ахтармишунин диктант.</p>	<p>алфавитдикай чирвилер ишлемишун.</p> <p>Ударение къвезвай гаф тайинарун. Ударение алай ва алачир слог тайинарун.</p> <p>Орфографиядин словардихъ галаз к1валахун ва гьалтзавай четин гафар жагъурун. Тектинихъ галаз к1валахун. Тектинин тема ва кылин мана тайинарун. Текстина ганвай суалриз жавабар гун ва даях гафар ишлемишиз текст туьк1уьрун. Къачур чирвилер ахтармишун ва кьимет гун.</p>
--	--

Гаф ва адан мана – метлеб

<p>Яшайишда ч1алан метлеб.</p> <p>Кхьинрин ва сивин рахунрин винел гуьзетунар.</p> <p>Эдеблу рахунар.</p> <p>Танишвал гудайла, ишлемишдай гафар ва ибараяр.</p> <p>Разивал къалурдай гафар.</p> <p><i>Ч1ал гегьенишарун.</i> Суалрин куьмекдалди текст туьк1уьрун.</p>	<p>Словардай гафунин мана-метлеб тайинарун. Гафунин мана-метлебдин гъавурда тун. Сивин, кхьинрин рахунар къат1униз хьун.</p> <p>Эдеблу гафарихъ танишарун. Танишвал гудайла, разивал къалурдайла ишлемишдай гафарихъ, ибарайрихъ ва предложенийрихъ галаз танишарун. Текстиниз т1вар гун. Ганвай суалрай текст туьк1уьрун ва галай-галайвал мана кхьин.</p>
--	---

Предложение рахунрин уьлчме я

<p>Суалдиз тамам предложенийралди жаваб гун. Предложенида никай ва квекай раханват1а, тайинарун. Предложенида никай ва квекай раханват1а къалурнавай</p>	<p>Гафарал суалар дуьз эцигун, тамам предложенийралди жаваб гун. Предложенида никай ва квекай раханват1а, чир хьун. Никай ва квекай раханват1а къалурнавай гафар</p>
--	--

<p>гафар чара авун.</p> <p>Предложение туькӱьриз алакьун.</p> <p>Предложенида гафарин арада алакъя (суалар эцигиз) тайинарун.</p> <p>Предложенидин кьилин членар: подлежащее ва сказуемое.</p> <p>Предложенидин эхирда точка, суал гунин ва эвер гунин лишанар эцигун.</p> <p>Предложенидин кьиле чӱехи гьарф.</p> <p><i>Чал гегьеншарун.</i> Ганвай «Къизилдин зул» шикилдай классди санал суьгьбет туькӱьрун.</p>	<p>тайинарун.</p> <p>Гафарикай манадихъ къадайвал предложенияр туькӱьрун.</p> <p>Суалрин куьмекдалди предложенида гафарин арада алакъяяр тайинарун.</p> <p>Предложенидин кьилин членар (подлежащее ва сказуемое) чара авун.</p> <p>Предложенидин эхирда лазим тир (точка, суал гунин ва эвер гунин) пунктуациядин лишан эцигун.</p> <p>Предложенидин кьиле чӱехи гьарф ишлемишун.</p> <p>«Къизилдин зул» кьил ганвай шикилдиз килигун. Шикилдай даях гафар ишлемишиз суьгьбет туькӱьрун.</p>
<p>Чалан паяр</p>	
<p>Существительнидикай, глаголдикай, прилагательнидикай ва тӱварцӱиэвездикай умуми малуматар.</p>	<p>Чалан паярихъ галаз (затӱар, затӱарин лишанар ва гьерекатар) суалар ва абуруз жаваб гудай гафар-тӱварар чир хьун.</p>
<p>Существительное ва адан мана-метлеб</p>	
<p>Существительнидин мана-метлеб ва абуруз къведай (<i>вуж? вуч? вужар? вучар?</i>) суалар.</p> <p>Инсанрин тӱвараринни фамилийрин кьиле</p>	<p>Существительнидин мана-метлебдин гъавурда тун. Существительнияяр тир гафарал суалар эцигун. <i>Вуж? вужар?</i> суалдиз жаваб гудай гафар <i>вуч? вучар?</i> суалдиз жаваб гудайбурувай чара авун.</p> <p>Инсанрин тӱварар, фамилияр, шегьерринни</p>

<p>чIехи гьарф. Гьайванриз ганвай лакIабрин, шегьерринни хуьрерин тIварарин кыле чIехи гьарф. Существительнияр кьадарриз дегиш хьун (танишвал). Гзафвилин кьадардин эхирар -ар, ер, -яр (практикадин рекьй).</p> <p><i>ЧIал гегьеншарун.</i> Текстинихь галаз кIвалах. Ганвай суалрай галай-галайвал текст туькIуьрун.</p> <p>Ахтармишунин диктант.</p>	<p>хуьрерин, вацIарин тIварар, гьайванрин лакIабар чIехи гьафунилай кхьин.</p> <p>Существительнийрин кьадар (теквилин ва гзафвилин) тайинарун. Существительнияр кьадарриз дегишарун (кIаб - кIабар). Гзафвилин кьадардин эхирар дуьз кхьин.</p> <p>Текстиихь галаз кIвалахун. Темадин кьил ва кылин фикир тайинарун. Текстиниз кьил гун. Ганвай суалриз жавабар гун. ТуькIуьрнавай текст тетрадра кхьин. Кхьенвай текст ахтармишун.</p> <p>Чирвилериз кьимет гун ва ахтармишун.</p>
---	---

Прилагательное (танишвал)

<p>Прилагательнийрин мана-метлеб ва абуруз (гьихьтин? гьи?) кьведай суалар. Прилагательнияр существитель нийрихь галаз алакьада хьун.</p> <p>Прилагательнийрин теквилин ва гзафвилин кьадар. Прилагательнидин мукьва ва акси гафар (практикадин рекьй гуьзетун).</p> <p><i>ЧIал гегьеншарун.</i> Жуван хсуси гуьзетунрин бинедаллаз (кIвалин гьайвандикай ва кIвалин цуькведикай)</p>	<p>Прилагательнидин мана-метлебдин гьавурда тун, абурал суалар эцигун.</p> <p>Прилагательнияр рахунра ишлеми - шун. Текстинай прилагательнияр чара авун. Прилагательнияр существительнийрихь галаз ишлемишун.</p> <p>Прилагательнийрин кьадар тайинарун. Прилагательнияр кьадарриз дегишарун.</p> <p>Прилагательнийриз акси ва мукьва манаяр авай гафар жагьурун.</p> <p>Муаллимдин куьмек галаз ганвай шикилдай ва я жуван хсуси гуьзетунрин бинедаллаз прилагательнияр ишлемишиз текст туькIуьрун.</p> <p>Тапшуругь тамамардайла, жуван агалкьунар ахтармишун.</p>
--	--

шикилар лугьунин текст туькIуьрун.

Глагол (танишвал)

Глаголдин мана-метлеб ва адаз къведай (вуч ийизва? вуч авуна? вуч ийида? вуч жезва? вуч хьана? вуч жеда?) суалар. Глаголар чIала ишлемишун.

Глаголдин вахтар (практикадин рекьяй гуьзетун).

Глаголдин мукьва ва акси гафар.

Прилагательнидин мана-метлебдин **гъавурда тун**, абурал суалар **эцигун**. Текстинай суалрин куьмекдалди глаголар **жагьурун**. Глагол предложенида гьи чIалан пай ятIа, **тайинарун**.

Глаголдин вахтаридай умуни **малуматар гун**.

Глаголдин вахтар **тайинарун**. Глаголар вахтарин **формайра эцигун**. Глаголар вахтариз **дегишарун**.

Тайин тир вахтунин глаголрин **мисалар гьун**.

Тайин тир вахтунин

глаголар **ишлемишун**.

Текстинай глаголдин мукьва ва акси гафар **жагьурун** ва абур **дубз кхьин**.

Тварциэвезар (танишвал)

Тварциэвезрин мана-метлеб ва адан суалар.

Тварциэвезар чIала ишлемишун.

Ксарин тварциэвезар (практикадин рекьяй гуьзетун).

ЧIал гегьенишарун. Текстинихъ галаз кIвалах.

Ахтармишунин диктант.

Тварциэвезрин мана – метлеб ва адаз къведай суалар **чир хьун**. Тварциэвезар ва существительнияр **къатIуниз хьун**.

Текстинай ксарин тварциэвезар **жагьурун**.

Текстинихъ галаз **кIвалахун**. Тикрар жезвай существительнияр ксарин тварциэвезриз **элкьуьрун**. Предложениридай текст

туькIуьрун, адаз **къил гун**, текст паяриз **паюн**, туькIуьрнавай текст вири **кхьин**.

Шикилдай диалог **туькIуьрун**, анай тварциэвезар **жагьурун** ва рахунра адан чка **тайинарун**.

Чирвилериз **къимет гун** ва **ахтармишун**.

Тикрарун.

Сятер тарсариз паюн

№	Тарс	Сятерин къадар
1	Сесер ва гьарфар	33
2	Гаф	21
3	Предложение	10
4	Резервдин сятер	4
5	Вири	68

ТАРСАРИН ПЛАНАР

Тарс 1-1.

Тарсунин къил: Предложение, гаф, сес, гьарф

Тарсунин метлебар: предложение вуч ятIа чирун, предложение гафарин кIватIалдилаь тафаватлу ийиз чирун; ачух сесерикай, ачух тушир сесерикай ва гьарфарикай чиривилер артухарун, грамматикадин рекъяй чирвилер артухарун; чIал гегъеншарун.

Виликамаз къунин нетижаяр: аялриз предложение квез лугьудатIа чир жеда, предложение тушир гафарин кIватIални предложение тафаватлу ийиз чир жеда, предложенидин эвел ва эхир тайинариз чир жеда, гьарфарикай ва сесерикай чиривилер артух жеда.

Тадаракар: ктаб, слогар, ачух ва ачух тушир гьарфарин карточкаяр, шикил, алфавит, даяхдин лишанар, ТСО.

Тематикадин планирование	Аялдин к1валахдин характеристика
Тикрарун (5 сят)	
<p>1 – классда чирай материал тикрарун.</p> <p><i>Ч1ал гегьеншарун.</i> «Гатун каникулар» темадай гьикая туьк1уьрун.</p>	<p>Алатай классда аялри чирай вири материал тикрарун.</p> <p>Муаллимдин куьмекдалди ганвай темадай гьикая туьк1уьрун.</p>
Сесер ва гьарфар (25 сят)	

Сесер ва гьарфар.	Сесер ва гьарфар кьат1униз хьун.
Ачух ва ачух тушир сесер ва абурун арада тафават.	Ачух ва ачух тушир сесерин арада авай тафават (сесер ван жеда, гьарфар кхьида) чир хьун.
Ачух ва ачух тушир сесер гьарфаралди кьалурун.	Ачух ва ачух тушир сесер чеб-чпивай чара авун ва гьарфаралди абур кьалурун.
Къуша сесер кьвезвай гафар.	Къуша гьарфар кьведай гафар дуьз лугьун ва кхьин.
Туьк1уьр хьанвай (составной) гь, гь, кь, кь, хь, хь, уь, т1, ц1, п1, ч1, к1 гьарфар ишлемишун.	Туьк1уьр хьанвай (составной) гьарфар квай гафар дуьз кхьин.
Ачух ва ачух тушир сесерни гьарфар: э, й, е, я, ю; о, ё, ы, ь, ъ ишлемишун.	е, ю, я, й, ь, ъ гьарфар квай гафар дуьз кхьин.
Гужлу ва зайиф сесер.	Гужлу ва зайиф сесер чир хьун.
Лабил сесер гьв, к1в, хв, кв, св, гв, тв, т1в, хв, кьв, цв, кьв, хъв , абур сивай дуьз акьудун.	Лабил сесер гьв, к1в, хв, кв, св, гв, тв, т1в, хв, кьв, цв, кьв, хъв квай гафар дуьз лугьун ва кхьин.
<i>Ч1ал гегьеншарун.</i> Классди санал шикилдай гьикая туьк1уьрун.	Муаллимдин куьмек галаз классди санал даях гафар ишлемишиз гьикая туьк1уьрун.
	Къачур чирвилер ахтармишун ва кьимет гун.

<p>Ахтармишунин диктант.</p> <p>Слог. Гафар слогриз пай хьун.</p> <p>Гаф слогралди са ц1арц1яй муькуь ц1арц1из акъудун. Лабиал сесер квай гафар са ц1арц1яй муькуь ц1арц1из акъудун.</p> <p>Алфавит. Алфавит чир хьун. Гафар <u>алфавитдин</u> къайдада эцигиз алакьун.</p> <p>Словардихъ галаз к1валахдайла алфавит ишлемишун.</p> <p>Ударение. Ударение алай ва алачир слогар тайнариз алакьун.</p> <p>Словардихъ галаз к1валах.</p> <p><i>Ч1ал гегьеншарун.</i> Текстинихъ галаз к1валах. Текстина ганвай суалриз жавабар гун.</p>	<p>Гафар слогриз паюн. Гафуна слогрин къадар тайинарун. Гафунин къат1 са ц1арц1яй муькуь ц1арц1из слогралди акъудун. Лабиал сесер квай гафар са ц1арц1яй муькуь ц1арц1из дуьз акъудун.</p> <p>Алфавит гьина ва вуч патал герек ят1а, гъавурда тун. Гьарфар дуьз лугьун ва абур алфавитдин къайдада лугьун. Ганвай гафар алфавитдин къайдада эцигун.</p> <p>Словардихъ галаз к1валахдайла алфавитдикай чирвилер ишлемишун.</p> <p>Ударение къеззвай гаф тайинарун. Ударение алай ва алачир слог тайинарун.</p> <p>Орфографиядин словардихъ галаз к1валахун ва гьалтзавай четин гафар жагьурун.</p> <p>Тектинихъ галаз к1валахун. Тектинин тема ва къилин мана тайинарун. Тектина ганвай суалриз жавабар гун ва даях гафар ишлемишиз текст туьк1уьрун.</p> <p>Къачур чирвилер ахтармишун ва къимет гун.</p>
---	--

Ахтармишунин диктант.

--	--

<p>Гаф ва адан мана – метлеб (3 сят).</p>	
<p>Яшайишда ч1алан метлеб. Кхьинрин ва сивин рахунрин винел гуьзетунар. Эдеблу рахунар. Танишвал гудайла, ишлемишдай гафар ва ибараяр. Разивал къалурдай гафар. Ч1ал гегьеншарун. Суалрин куьмекдалди текст туьк1уьрун.</p>	<p>Словардай гафунин мана-метлеб тайинарун. Гафунин мана-метлебдин гъавурда тун. Сивин, кхьинрин рахунар къат1униз хьун. Эдеблу гафарихъ танишарун. Танишвал гудайла, разивал къалурдайла ишлемишдай гафарихъ, ибарайрихъ ва предложенийрихъ галаз танишарун. Текстиниз т1вар гун. Ганвай суалрай текст туьк1уьрун ва галай-галайвал мана кхьин.</p>
<p>Предложение рахунрин уьлчме я (12 сят).</p>	
<p>Суалдиз тамам предложенийралди жаваб гун. Предложенида никай ва квекай раханват1а, тайинарун. Предложенида никай ва квекай раханват1а къалурнавай гафар чара авун.</p>	<p>Гафарал суалар дуьз эцигун, тамам предложенийралди жаваб гун. Предложенида никай ва квекай раханват1а, чир хьун. Никай ва квекай раханват1а къалурнавай гафар тайинарун. Гафарикай манадихъ къадайвал предложенияр туьк1уьрун.</p>

Предложение т1уьк1уьриз алакьун.	Суалрин куьмекдалди предложенида гафарин арада алакьяар тайинарун.
Предложенида гафарин арада алакья (суалар эцигиз) тайинарун.	Предложенидин кьилин членар (подлежащее ва сказуемое) чара авун.
Предложенидин кьилин членар: подлежащее ва сказуемое. Предложенидин эхирда точка, суал гунин ва эвер гунин лишанар эцигун. Предложенидин кьиле ч1ехи гьарф.	Предложенидин эхирда лазим тир (точка, суал гунин ва эвер гунин) пунктуациядин лишан эцигун .
<i>Ч1ал гегьеншарун.</i> Ганвай « Къизилдин зул » шикилдай класди санал суьгьбет туьк1уьрун.	Предложенидин кьиле ч1ехи гьарф ишлемишун. « Къизилдин зул » кьил ганвай шикилдиз килигун. Шикилдай даях гафар ишлемишиз суьгьбет туьк1уьрун .
Ч1алан паяр (1 сят).	
Существительнидикай, глаголдикай, прилагательнидикай ва т1варц1иевзедикай умуми малуматар.	Ч1алан паярихъ галаз (зат1ар, зат1арин лишанар ва гьерекатар) суалар ва абуруз жаваб гудай гафар-т1варар чир хьун .
Существительное ва адан мана-метлеб (7 сят).	

<p>Существительнидин мана-метлеб ва абуруз къведай (вуж? вуч? вужар? вучар?) суалар.</p> <p>Инсанрин т1вараринни фамилийрин кыле ч1ехи гьарф. Гьайванриз ганвай лак1абрин, шегьерринни хуьрерин т1варарин кыле ч1ехи гьарф.</p> <p>Существительнияр къадарриз дегиш хьун (танишвал). Гзафвилин къадардин эхирар -ар, ер, -яр (практикадин рекьяй).</p> <p><i>Ч1ал</i> гегьеншарун. Текстинихъ галаз к1валах. Ганвай суалрай галай-галайвал текст туьк1уьрун.</p> <p>Ахтармишунин диктант.</p>	<p>Существительнидин мана-метлебдин гьавурда тун. Существительнияр тир гафарал суалар эцигун. <i>Вуж? вужар?</i> суалдиз жаваб гудай гафар <i>вуч? вучар?</i> суалдиз жаваб гудайбурувай чара авун.</p> <p>Инсанрин т1варар, фамилияр, шегьерринни хуьрерин, вац1арин т1варар, гьайванрин лак1абар ч1ехи гьафунилай кхьин.</p> <p>Существительнийрин къадар (теквиилин ва гзафвилин) тайинарун. Существительнияр къадарриз дегишарун (ктаб - ктабар). Гзафвилин къадардин эхирар дуьз кхьин.</p> <p>Текстиихъ галаз к1валахун. Темадин кыл ва кылин фикир тайинарун. Текстиниз кыл гун. Ганвай суалриз жавабар гун. Туьк1уьрнавай текст тетрадра кхьин. Кхьенвай текст ахтармишун.</p> <p>Чирвилериз къимет гун ва ахтармишун.</p>
<p>Прилагательное (танишвал) (3 сят).</p>	

<p>Прилагателнирин мана-метлеб ва абуруз (гъихътин? гъи?) къведай суалар.</p> <p>Прилагателнир существитель -</p> <p>нийрихъ галаз алакъада хъун.</p>	<p>Прилагателнидин мана-метлебдин гъавурда тун, абурал суалар эцигун.</p> <p>Прилагателнир рахунра ишлеми - шун. Текстинай прилагателнир чара авун. Прилагателнир существительнирихъ галаз ишлемишун.</p>
<p>Прилагателнирин теквилин ва гзафвилин къадар.</p> <p>Прилагателнидин мукъва ва акси гафар (практикадин рекъай гуъзетун).</p>	<p>Прилагателнирин къадар тайинарун.</p> <p>Прилагателнир къадарриз дегишарун.</p> <p>Прилагателнириз акси ва мукъва манаяр авай гафар жагъурун.</p>
<p><i>Ч1ал гегъеншарун</i>. Жуван хсуси гуъзетунрин бинедаллаз (к1валин гъайвандикай ва к1валин цуъкведикай) шиклар лугъунин текст туьк1уьрун.</p>	<p>Муаллимдин куьмек галаз ганвай шиклдай ва я жуван хсуси гуъзетунрин бинедаллаз прилагателнир ишлемишиз текст туьк1уьрун.</p> <p>Тапшуругъ тамардайла жуван агалкъунар ахтармишун.</p>
<p>Глагол (танишвал) (5 сят).</p>	

<p>Глаголдин мана-метлеб ва адаз къведай (вуч ийизва? вуч авуна? вуч ийида? вуч жезва? вуч хъана? вуч жеда?) суалар. Глаголар ч1ала ишлемишун.</p> <p>Глаголдин вахтар (практикадин рекъяй гуьзетун).</p> <p>Глаголдин мукъва ва акси гафар.</p>	<p>Прилагательнидин мана-метлебдин гъавурда тун, абурал суалар эцигун.</p> <p>Текстинай суалрин куьмекдалди глаголар жагъурун. Глагол предложенида гьи ч1алан пай ят1а, тайинарун.</p> <p>Глаголдин вахтарикай умуми малуматар гун. Глаголдин вахтар тайинарун. Глаголар вахтарин формайра эцигун. Глаголар вахтариз дегишарун. Тайин тир вахтунин глаголрин мисалар гъун. Тайин тир вахтунин глаголар ишлемишун.</p> <p>Текстинай глаголдин мукъва ва акси гафар жагъурун ва абур дуьз кхьин.</p>
<p>Т1варц1извезар (танишвал) (2 сят).</p>	

Т1варц1иевезрин мана-метлеб ва адан суалар.

Т1варц1иевезар ч1ала ишлемишун.

Ксарин т1варц1иевезар (практикадин рекьяй гуьзетун).

Ч1ал
гегьеншарун. Текстинихъ галаз к1валах.

Текстина тикрар жезвай существительния редактирова - вать авун.

Ахтармишунин диктант.

Т1вац1иевезрин мана – метлеб ва адаз къведай суалар **чир хьун.** Т1варц1иевезар ва существительния къат1униз хьун.

Текстинай ксарин т1варц1иевезар **жагъурун.**

Текстинихъ галаз **к1валахун.** Тикрар жезвай существительния ксарин т1варц1иевезриз **элкъуьрун.**

Предложенияйрикай текст **туьк1уьрун,** адаз **къил гун,** текст паяриз **паюн,** туьк1уьрнавай текст вири **кхьин.** Шикилдай диалог **туьк1уьрун,** анай т1варц1иевезар **жагъурун** ва рахунра адан чка **тайинарун.**

Чирвилериз **къимет гун** ва **ахтармишун.**